

Лекція з дисципліни «Громадянська освіта»

На тему: «Права дитини»

План:

1. Поняття прав дитини.
2. Конвенція ООН про права дитини.
3. Захист прав дитини.

1. Уперше про фізичні, а головне, про психологічні відмінності дитини від дорослого широко заговорили у Франції та Англії у XVIII ст. До кінця XIX ст. права дітей не були забезпечені. Дитяча праця на фабриках (заводах), шахтах була звичайним явищем у багатьох промислово розвинених країнах Європи та Америки. Повністю цю ситуацію не було викорінено до середини XX ст.

Першим документом, який офіційно проголосив перелік прав дитини, стала Загальна **Женевська декларація**, прийнята в 1924 р. Лігою Націй. 20 листопада 1959 р. Генеральною Асамблеєю ООН було проголошено **Декларацію прав дитини**, що визначала принципи, за якими має функціонувати правовий захист дітей та дитинства. В Україні дитина набуває прав поступово.

Дитина віком 1,5 року має право відвідувати ясла. У 3 роки дитина має право відвідувати дитячий садок.

Із 6 років дитина має право:

- відвідувати школу;
- самостійно укладати дрібні побутові угоди.

Із 10 років дитина може:

- давати згоду на зміну свого імені та прізвища;
- давати згоду на своє всиновлення або передачу в прийомну родину або відновлення батьківських прав своїх батьків;

- висловлювати свою думку про те, із ким із його батьків після розірвання шлюбу вона хотіла б жити;

Із 14 років дитина:

- має право отримати паспорт (ID-картку);
- може вибирати місце проживання (за згодою батьків);
- має право за згодою батьків укладати будь-які угоди;
- має право самостійно розпоряджатися своїм доходом, зарплатою, стипендією;

Із 16 років дитина:

- може взяти шлюб за наявності поважних причин;
- має право керувати мопедом під час руху на дорогах;
- може навчатися водінню автомобіля на дорогах за присутності інструктора;
- підлягає адміністративній та кримінальній відповідальності за правопорушення.

У 18 років настає повна дієздатність громадянина.

2. У 1989 р. ООН прийняла **Конвенцію про права дитини**, у 54 статтях якої викладені права, що належать кожній дитині без винятку. Конвенція про права дитини є першим та основним міжнародно-правовим документом обов'язкового характеру, що присвячений широкому спектру прав дитини. Конвенція була ратифікована Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1991 р. та набула чинності для України 27 вересня 1991 р.

Основні положення Конвенції:

Стаття 6. Кожна дитина має невід'ємне право на життя.

Стаття 12. Дитина має право вільно висловлювати свої погляди з усіх питань, що стосуються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага.

Стаття 14. Має поважатися право дитини на свободу думки, совісті та релігії.

Стаття 27. Дитина має право на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку.

Стаття 28. Дитина має право на освіту.

Стаття 32. Дитина має право на захист від економічної експлуатації.

3. Крім уже згаданих, ООН було розроблено цілу низку законодавчих актів, які забезпечують правовий захист дітей у різних ситуаціях.

Українське законодавство захищає права дитини за допомогою таких механізмів:

- Конституція України (ст. 24, 51, 52, 92);
- Сімейний кодекс України (глави 13, 14 та ін.);
- Цивільний кодекс України (ст. 295, 1261 та ін.);
- Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»;
- Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»;
- Закон України «Про охорону дитинства».

Шляхи захисту прав дитини:

- самозахист дитини;
- захист із боку батьків;
- звернення до органів опіки та піклування;
- звернення до суду;
- звернення до органів державної влади або місцевого самоврядування;
- звернення до громадських організацій